

М. А. А. № 6 1935

Põllust tuleb leib...

Maailmas leiame mitmesuguseid asju ja toiminguid. On külad, alevid ja linnad; nende töökodades, ärides, büroodes ja asutustes tegevavad ja jõelivad hõimukust õhtuni miljonid inimesed. Selline asjaolu tunnustab kultuurilisest arengust. Kuid kõike seda suuret kultuuri ja kunstilisest võimaldab ainult üks lihtne, maailma algusest itiani muutumata nähe — põllust tuleb leib. Inimene võib küll panna maailma liikuma auru, benziini ja elektriga, kuid see veel ei pea ülal inimeskonna elu.

Et elada, jelleks peab olema leib. Looja annab meile elujõu põllusaaduste kaudu, sest neis sõjaldub elu ning neid tarvitades inimene saab osa jellest elust.

Nii on põld, mis annab leiva, inimese elus kõige tähtsam; kõik muu võib enemini jääda, aga mitte see. Seepärast peame pöörama tagasi looduse poole, pühendama enam tähelepanu ja lugupidamist ideaalsele ja loovale tegevusele — maaharimisele. Selle töö on looja annud inimesele alguses, ning niikaua kui püsib maailm, jääb ka see. Mida rohkem inimene läheb loodusest kaugemale ja muutub kunstilikumaks, seda ohtlikum on see temale, kuid mida ligemal inimene on loodusele, seda õnnelikum ta on. Seetõttu on jällegi moodsa inimese hüüd: Tagasi loodusesse; õhu, päikese ja wee juure!

„See jalg on ikka õigel teel, kes adra taga käib.“
H. S.

MIDA ÕPPIDA LOODUSEST

Loodus ja tõelise teaduse kõnelevad alati kooskõlalikelt. Ükski pole nende loomulikult kooskõlast rohkem rääkinud kui Kristus, meie juurim õpetaja. Tema selgitas elumõiste ja maailma-jündmiste jaladusi loodusejündmiste kaudu, mis kõigile tuntud. Seda tõe võib leida veel tänagi evangeeliumist, kui seda kohtlaselt uurime. Piibel tõstab looduse inimesele eeskujuks. Samad seadused, millede läbi Jumal lõi maailma ja seda valitseb, maksavad ka inimesele.

Jumala seadustest kõrvalekaldumine on toonud juba küllalt halvust ja kurja maailma peale. Piibalkiri ütleb selle kohta tabavalt: „Seadusevastane olek on rahva hävitaja“. „Kus looduseseadustest kõrvale kaldutakse, seal elu muutub loomustajaks ja juured hädaohud ähvardavad waimu ja keha terwist. Wõõrdumine loodusest on kõrge kultuuri ja ebaloomulikkude eluviiside järel-dus“. See teadusemehe ütetus rõhutab kogemuste alusel sama seisukohta, mille me leidame Jumala

Sõnast. Igaüks näeb, kuhu kultuurrahwad on jõudnud, kaldudes kõrwale õigest eluviisist. Nüüd nende keskest kostawad hääled: Tagasi looduse juure! Tagasi looduseseaduste juure! Mis on siis need looduseseadused, millised mõjutawad ka meie elu? Kuidas meie päewil looduse-seadustele waadatakse, jeda leiame ühe teadlase wäljendusest, millest siin wäljawaote: „Looduseseadused? Kes võib meile täpselt ütelda, mis need on ja mis need meisse puutuwad! Kas me tunneme neid küllaldaselt? Soopiski mitte! Ika ja jälle awastatakse uut ja me peame jagedasti oma õigeks pidamist muutma. Kui palju leitudusi pole tehtud just meie ajal! Mida teati endistel aegadel aurijõust? Kõikidest neist jaladuslikest elektrijõudude seadustest, mille abil me nüüd telefoneeri-me, maju ja elamuid walgustame, juuri masinamüraakaid liikuma paneme ja palju muud teostame? Eks see peaks meid alandlikuks tegema jelle määratu wäe ees, kes end awaldab looduseseaduste kaudu?“

On väga kahetsemiswäärt, et millegi muu läbi pole nii palju Piibalkirja wastu tõditud, kui just näidates looduseseadustele. Asjade tõeline oluford on seega pahurpidi pööratud. Wäge, mis looduse-

seaduste läbi awaldub, jolotatakse pahasti. Teadus on piitunud end Jumala tarkuse wastu tõsta ja Jumala ilmutust looduseseaduseks alandada.

Kõik on aga nii korraldatud, et iga otsekõhene inimene võib looduseseaduste kaudu leida elawa Jumala. „Sest tema nägemata asju, niihästi tema igawest wäge kui jumaliku olemist nähakse maailma loomisest, kui neid tähele pannaakse.“ Room. 1, 20.

Looduseseadused kui niisugused ja nende mehhaaniline tegewus ilma ilmutuselise mõisteta oleks eluta ja awaldaks inimesele rühuwa mulje. Jumal on annud inimesele kõrge eesmärgi ja ükski ei jõna jellele eesmärgile, kui ta tunnustab loodust ainult looduseseaduste awalduseks. Looduseseadused on märguandjad inimesele, õhutades teda jelle kõrge eesmärgi poole, mis Jumal temale seadnud. Neid tuleb tähele panna ja hinnata, aga mitte ülehinnata. See teguwiis Piibalkirja mõttes poleks miski muu kui ebajumalalikkumardus. Piibalkiri annab looduseseadustele õige tähenduse ja piirab nende seisukohta. Jumala walituswõim nende üle on Piibalkirjas alal hoitud ja awaldatud. See pärast iga kristlane austab ja tunnustab neid sellesena, kuidas nad on: kui abinõusid eesmärgile! Eesmärk ise on aga juurem kui teed jelle juure. Jumal on eesmärk — looduseseadused näitawad Tema peale.

TEELAHKMEEL

Millest see tuleb ?

Saksamaa pannud maksma jundusliku väeteenistuse ja seega rikkunud Versailles' rahulepingu, kogu maailm tuli sellele teadmisele, et ta seisab teelahkmel — tuleb astuda jaatuslikud sammud.

Seda aega oli oodata juba mitmed aastad. Versailles' rahuleping 1919. aastal muutis rahulolematuks enam kui 200 miljonit inimest, ja see asjaolu ei jätnud ruumi mingile teisele ootusele. Teatud aeg näis nagu paistaks parema päeva koit. Nii loodeti pärast 1925. aastat, kui Prantjumaal rahvuslik partei ajendati leplikumate juhtidega — Herriot ja Briand, kui Prantjumaal wabastas Rühri piirkonna, wõttis vastu Dawes'i plaani, ja kui Saksamaa loobus Eljas-Lothringist ja astus Rahwasteliitu, kui Welloggi pakt alla kirjutati ja kui Reinimaa wiis aastat enne lepingu lõppemist puhastati, — tee rahule on leitud. Newadõhkkond walitjes maailmas. President Hoover ütles 1929. aastal, et rahu ei ole weel kunagi olnud nii kindel kui nüüd.

Waevalt oli tõusnud lootus, kui 1929. aasta lõpul puhkes majanduskriis, mis sai alguse New Yorgis ja lewis kiiresti üle maailma. Kauges Idas Jaapan omastas Mandšuuria (1932). Samal aastal warijes kokku põhijeaduslik walitus Saksamaal, ja Hitler sai riigifantsleriks (1933). Desarmeerimiskomverents, mis sel õnnetul ajal tuli kokku, pidi midagi jaawutamata minema laiali. Saksamaa ja Jaapan lahkusid Rahwasteliidust.

Rahulootused pole kunagi nii purunenud kui 1930. aastast peale. Et hoida riigis korda, on pooles Euroopas demokraatia ajendatud diktatuuriga. Relwastumise wõidujooks algas 1933. aastal ja nüüd, kui Saksamaa pani maksma jundusliku wä-

teenistuse, jatkatab see awalikult. Üksteise wõidu relwastumine oli peasjalikult see, mis põhjustas möödunud maailmasõja. Njalugu äwardab jällegi korduda.

Teelahkmel.

Maailmal on praegu walida kaks teed: Alla igaiks omaette, relwastuda wõidu, millisel teel enamjagu asubki — mis wiib tsivilisatsiooni katastroofile vastu; ja teine tee on lepitus, wastastikune läbitäimine, relwastuse piiramine ja majanduslik õiglus.

Iga rahwajuht ja riigimees tahaks walida rahuteed. Juba 1920. aastast jaadik on püütud rahu ja rahwuswahelise heaolu poole. Siiski wäljawaade muutub päew-päewalt tumedamaks. Millest see tuleb?

Inimeste head soowid aetakse nurja. Kurjuse wäed on tegevuses, et head plaanid nurja ajada. Nad toostawad kohutawa ässituse. Nad ei anna armu ihelegi maale ega pühitse mingit abinõu, et oma häwitawad eesmärgid jaawutada. Sõjast

Saksa noormehed loevad väeteenistuse sundmäärust.

jaadik ei ole veel inimkonna parim arusaamine võitnud. Nõka ja jälle on kuitki tulnud ootamata ja ärahoidmata tafistus.

Kui jeni headeks soovideks waba walik on olnud võimatu, jaab jee siis olla võimalik künne forda halwenemud oluforras? Soolimata effiisammudest me ei taba siiski kaotada usku inimkonnasse üldje. Ükski inimene ei tahaks kühuda esile tšiwilijafiooni häwitust, nagu keegi ei taba furra. Siiski tuleb jurm. Keegi ei soomi loodusõnnetusi, siiski nad tulewad.

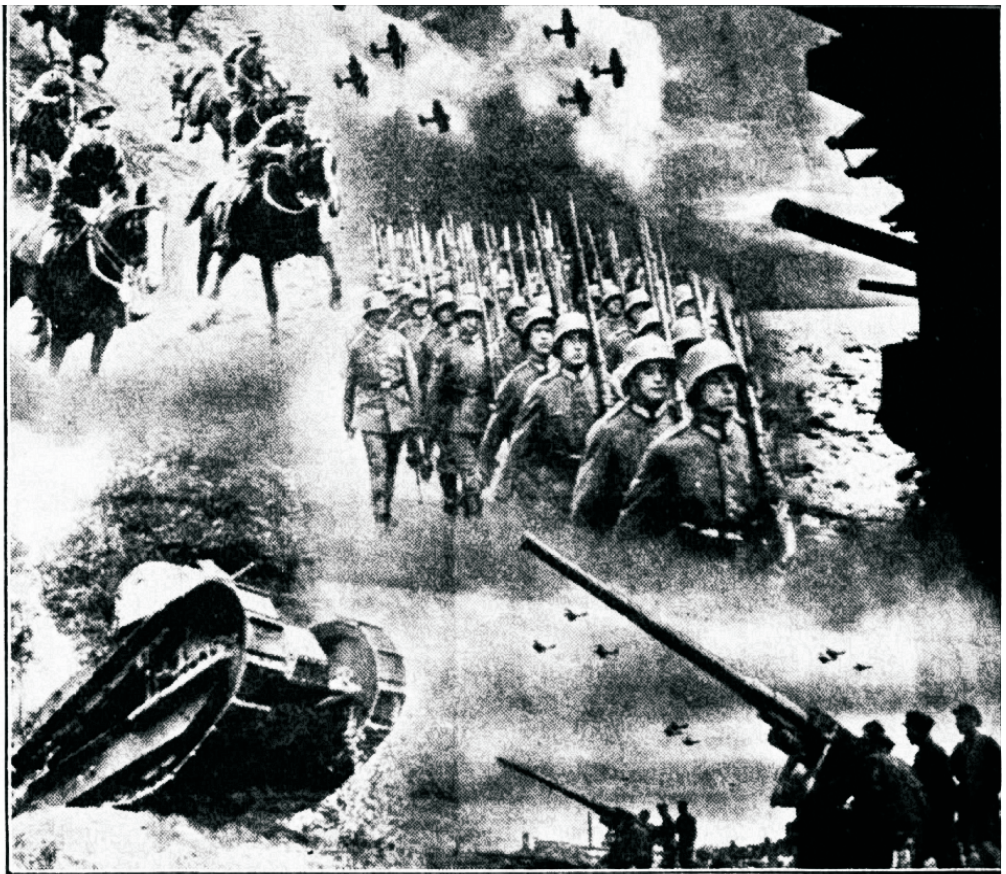
Kellejt oleneb?

Riigimehed ise ei määrä weel rahwa ja riigi wõi kogu maailma jaatusjt. Kogu maailm on oma jaatuses ühte liitunud. Selle maafera jaatus oleneb waimudeilmast. Kurjuse wüirjt, „kellel meelevald on taewa all, kes nüüd oma tööd teeb sõnafulmatute seas“ (Ew. 2, 2. 3) ja „kurjad waimud, kes imetähti teewad, lähewad wälja kõige maailma kuningate juure, neid kõigewägewama Jumala juureks päewaks jotta kogu“ (Nlm. 16, 13. 14).

Teiselt poolt on tegewuses Jumala inglid „kui teenijad waimud, wälja läkitatud teenistujaks nende jaoks, kes peawad pärima õnnistuse“ (Ebr. 1, 14). Nad hoiawad sõjatunli (Nlm. 7, 1—3), ja juhjawad juhtide meeli (Tan. 10, 12. 13).

Napoleoni otsus

Wiibides St. Helena saarel ja waadates mere peale wangistatud keiser Napoleon küsis oma saatjalt krahwi Montholonilt: „Kas te wõite mulle ütelda, kes oli Jeesus Kristus?“ Ja ootamata wastust ta jatkas: „Tema on midagi iseäralist, mida ma ei suuda aru saada. Aleksander Suur, Cesar, Karl Suur ja mina oleme rajanud suuri riike. Aga millest olenes meie loomine? — Wõimust. Jeesus aga rajas oma riigi armastuse põhimõtetel. Ja tänapäew weel olekšid miljonid walmis tema pärast surema. Ma olen õhutanud hulki inimesi, et nad minust waimustatud olles on pühendanud mulle oma elu. Kuid selle saatwutamiseks oli tarwis, et ma isiklikult olin nende juures oma süütawa ilmega, oma sõnadega ja häälega. Kui ma wõisin neid näha ja neile rääkida, siis alles panin lõkfele waimustustule nende südames. Jeesus aga tõmbab südamed enese poole jumalikust wäest, juba kahelateist sajandit kestnud mõjuawaldusest, et tuhanded lähewad tema sõna peale läbi tulest ja weest ning rõõmustawad, et neid on arwatud wääriliseks tema pärast kannatama ja surema.“

Euroopa on relvastunud hambuni.

Maailm on oma karistuse ära teeninud. Ülekoorus ei jää karistamata. Patt kannab nüüd oma wiimast wilja. Warsti jaab usumatuise ja jumalajalgamise aeg täis ning kõlab Jumala käspllus: „Sakka peale oma terawa sirbiga ja löika ära maa wiinanäe marjade warred, sest et jelle kobarad on kipsjed.“ (Nlm. 14, 18). Riitana kui ei ole tulnud jee aeg, walitseb weel rahu maa peal.

Igäihe otjustada.

Et maailma jaatus on Jumala käes ja keegi ei saa otjustada teise eest, siis on jelge, et igäiks peab ise otjustama. Oma tahte üle jaab igäiks Jumala abiga olla walitseja. Igäiks jaab walida ja käia rahuteed. Armastus Jumala ja inimeste wastu on igäihele waba. Kes on jaanud jelle armastuse omanikuks, jelle südames on Jumala rahu. Ta armastab kõiki inimesi, waatamata seisukohale ja tõule; wõimaldab igäihele elu ja elamise. Ta elab inimkonna heaks. Tema loojung on: Teised, mitte mina. Ta jaab ka õndsuse pärijaks.

Igäiks on aja ja sündmuste tõttu ajetatud teelahknele. Üks tee — wihtamise ja waldamatuise tee wiib hukatusse; teine tee — Jumala- ja ligimehe-armastuse tee wiib igawesje ellu ja taewajele rahumaale. Armas lugeja, Jumala arm wõib sind juhtida walima armastuse teed! Kas ja tahad kuulda Tema Sõna?

H. L. Rudy.

Miks elame

Mis oleme

Hinge- ja vaimu-küsimusest

Miks me elame ja mis me oleme — see küsimus paneb inimesi mõtlema ja juurdlema. Inimene tunneb vajadust teadmise järele, milline seisukoht on temal jelles suure kosmoses. Ja kuidas ta selle küsimuse endale lahendab, sõarane on tema maailmavaade, millest oleneb ka eluviis.

Maailmavaateid on mitmesuguseid. Oleneb sellest, mida on hakatud järeldama ja milliseid andmeid on kasutatud.

Paljud usuvad, et hing on eriline vaimukeha inimese kehas, kellest olenevad inimese hingelised ja vaimused omadused. Kui inimene sureb, siis hing lahkuvat kehast ja elavat edasi. Ühed usuvad, et wabanenud hing võtab endale teise keha ja jatkab arenemiskäiku; teised usuvad, et hing läheb kohe pärast surma kas taevasse, puhastustulle või põrgusse.

Ilmutusust aga valgustab hingeküsimust teistiti. Nimelt see ust, mille Jumal on ilmutanud oma prohvetite ja oma Poja läbi, mis on pandud kirja Piiblis.

Kuidas sai inimene? Usume, et Jumal lõi ta. Me loeme, et Jumal andis eluta kehale elujõu või elualge, ja nii sai inimene. „Ja Jehoova Jumal valmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse elavat õhku; nõnda sai inimene elavaks hingeks.“ 1. Moos. 2, 7.

Mis on siis inimene? Ta on elav olemus. Jumal lõi ta kui uue olemuse, kes enne ei olnud olemas. Ta loodi teisugune kui teised taevased olemused. Ta loodi omasuguseks ja omaette terwikuks. Ei mingisugune warem olnud vaimukeha või vaimuisik pole omandanud teise füüsilise keha ja seetõttu saanud inimeseks. Waid eluta aine omandas eluomaduse või elupõhitingimuse ning muutus seega elusaks olemuseks. Nii inimene ei koosne mitte kahest printsiibist — kehast ja hingest, vaid inimest ennast nimetatakse hingeks. „Ta sai elavaks hingeks“. Ja nii edasi Pühakiri nimetab inimest ühtelugu hingeks: seal oli niipalju hinge. . .

On öeldud jeda, et elunämete esilekujumiseks on olnud Jumala poolt tõukejõud, millel väeneb

aga ei ole isikust ega kaju ja mõistegi tähistamiseks on tulnud tarvitada sõnu nagu elu-waim, eluvaimuõht, waimuõht, hingeõht, eluõht jne. Seega inimesesse Jumala poolt pandud elu ei ole omaette vaimukeha isikuse mõttes, waid on ainult inimese elu alge. Mine ühenduses elujõuga moodustab elu või hinge, näiteks nagu kiinal ja soojus (põlemine) ning pirn ja elekter tekitavad valguse. — Tal on hing sees, täh. ta on elus.

Taimed ja loomad on elavad kehad, neil on elu. Antud elujõud paneb seemnetera idanema ja laskeb seemnerakul võrjuda olemuseks. See elujõud antakse järglastele edasi. Ei saa kuidagi arvata, et see elu neis on mingi vaimukeha. Miks siis peaks inimest pidama kahetordseks! Kõik elulised meie päikese all on saanud ühesuguse elualge. „Ühesugune waim on kõigil, ja inimesel ei ole ülemat asja kui loojal.“ Rog. 3, 19. Eluawaldused või hingelised omadused olenevad sellest, milliseks Jumal on loonud. „Kõik liha ei ole mitte ühesugune, waid ise on inimeste liha, ja ise on weiste liha, ja ise on kalade liha, ja ise on lindude liha.“ 1. Kor. 15, 39. Taimne keha on selline, et ei võimalda hingeelu — teadmust, tahtet, mõtet — waid allub antud looduse seadustele, loomadel on hingeelu kahwatu, inimesel aga on see täielik. See täielikkus oleneb kehaehitusest. Kõik hingeline on keha eluawaldus. Inimene on ju loodud looduse krooniks.

Inimene on loodud inimeseks, mitte ingliseks või jumalaks. Inglid on jälle iseolewused. Meie keha on hing, nende keha on waim — sellise ilmutuse annab Piibel. „Mis on inimene, et ta tema peale mõtled, ja inimese laps, et ta tema eest hoolt kannad? Kõik sa oled teda wähe Jumalast lastnud alam olla, aga au ja austusega võtab ta teda kui krooniga ehtida.“ Paul 8, 5, 6.

Milleks siis inimesele mõelda juure teist (teine temale sarnlew keha), nagu jeda paljud teevad! Teistiku arwel tahetakse inimesele anda omaks surematus. Aga inimene võidi ju luua ka surematuna praegusel kujul, nimelt ilma teistita. Inimene

SCHERBAKOFF

EMA JA LAPS

loodi täielikuna ja surematuna. Mitte absoluutselt surematuna, vaid kui Jumal oleks lasnud olla surematu.

Inimene sureb kui Jumal temalt võtab antud elualge. Kui Jumal ei võta jeda eluvaimu tagasi, siis inimene on surematu. Patimeeduse pärast Jumal võtab jelle osialgu tagasi ja laheb inimesel läbi teha surma. Aga ta võib võtta elu ka igavesteks ära. Nagu öeldud, eluvaim ei ole mitte omaette isik, omaette keha, ja kui Jumal meile jeda alal ei hoi, siis me ei saa enam kunagi elada. Näide: Kevadel tärkavad lilled ja varsti närtšivad. Inimene sirgub, uflustab jõuga ja tal on tunne nagu jääks igavesti elama. Aga jõudnud neljaviieksümneks eluaastaks, jõud hakkab kahane- ma ja siis tuleb surm. Elualge lahkeb kehast; keha närub ja kõduneb. Selles seisab surmajaladus.

Inimene on elav hing niikaua kui temas on Jumalast antud eluvaim. „Koristad ja ära nende vaimu, siis heidavad nad hinge ja saavad jälle põrmuks.“ Laul 104, 29. „Na nõnda põrm jälle mulda saab, nõnda kui ta olnud, ja vaim jälle Jumala juure lähleb, kes teda on annud.“ Rog. 12, 7.

Peame meesles, et see vaim ei ole mitte omaette keha või isik. Mitte see vaim ei ole kutsunud esile meie hingelised ja vaimsed omadused, vaid see vaim on teinud meie keha elavaks, ja meie kehast olenemad hingelised ja vaimsed nähted. Kui keha kaotab elu, siis kaob ka hingeelu — teadmus, mõte ja tahe. „Kui tema vaim välja lähleb, siis lähleb ta jälle oma mulda; jelsamal päeval lähewad kõik tema kõrged mõtted hukka.“ Laul 143, 3, 4. „Need, kes olus, teavad, et nad peavad surema, aga surmud — need ei tea midagi, ja ei ole neil enam siin ühtegi palka, jelt nende mälestus unustatakse ära. Nende armastus, nende vihkamine ja nende kahetsemine on kadunud, ja neil ei ole ühtegi osa enam ühestki asjast, mis päitese all tehakse.“ Rog.

9, 5, 6. „Surmud ei fiida mitte Jehowoot, ega need, kes alla lähewad sinna wõitasse paika.“ Laul 115, 17.

See on Jumala armuand, et me ford pärast surma jaame jälle elu tagasi. „Lased ja oma waimu wälja, siis luuakse neid, ja ja teed maa näo meeks.“ Laul 104, 30. Jumal hoiab meie elualge alal ja ühendab jelle meie ihu-korjusega. Piibafiri ju õpetab liba ülestõusmisest ja jell wiisil igawest elu. „Ärge pange jeda imeks, jelt tund tuleb, millal kõik, kes handade jees on, peawad tema häält kuulma ja wälja tulema; kes on teinud head — elu ülestõusmisest, kes on teinud paha — hukkamõistmise (hukkajamise) ülestõusmisest.“ Koh. 5, 28, 29.

Ülestõusmise puhul me oleme jälle niijugused nagu me olime enne surma ja oleme ühtlasi niijugused nagu oli esimene inimene loomisel. Me tõuseme üles ja elame edasi libas, ja me elame libas igawesti. Meie peal ei ole siis enam surmameedust ja meist ei võeta ära eluvaimu. Meid muudetakse teataval määral: „Seefinane kaduw asi peab enese peale wõtma hukkaminemata põhwe, ja seefinane surelik peab enese peale wõtma suremata põhwe.“ 1. Kor. 15, 53. Seeqa siis meie tulewane elu ei saa olima ka mitte õhushõljumine, vaid tegelik elu. Na jeda mitte kuski mujal waid siin maa peal. Nii kuidas inimene on muutunud surelikuks, nii ka meie maa on hakanud kandma õhakeid. Jumala tahtel saab jälle inimene surematuks ja maatera õhuford meeks. Nad jaawad endise õhuforra taagasi, muutuwad jälle jelliseks naau: nad on alajees loodud. Jumalast wäljuw elujõud teeb kõik meeks, nii inimese kui ka looduse.

Piiblis on ilmutatud ülestõusmist. Kõik on tõusnud üles libas. Genof ja Elias wõeti ilma suremata taewasse, Mooses äratati üles ja wõeti taewasse. Weel teame, et ka Kristus ei olnud n.õ. kahefordne inimene, waid ta sai libaks ja tõusis libas üles. Ta on jumal-inimene. Ta loowis surres: „Kõsland, sinu kätte annan ma oma waimu.“ Ta jättis oma eluvaimu Jumala hoole. Na kui ta oleks olnud oma elus efiinud, siis wõhimõtte pärast ta ei oleks enam jaanud elu taagasi ja temaa ühes ei oleks jaanud elu tagasi kõik inimsugu, jelle wahemeheks ta oli astunud.

„Saawene elu on Jumala armuand keefuse Kristuse läbi.“ Rom. 6, 23. Inimene oli määratud surmale, aqa Jumal annab jisski weel elu taagasi neile, kes jeda wääriwad.

Naau näaine, Piibafiri on järjekindel inimese olemise ja hinge küsimise walaustomises. Ei ole alajest lõpuni wastukäiwusi jelles, milliseks ini-

Kuidas oleme saanud

RISTIINIMESEKS

Kristlaste usk ja elu peab olema rajatud tõele. Tõde on meie elus see, mis vastab Jumala tahtele. Jeesus tuli ilmutama Isa, ja ütles enesest: „Mina olen tee, tõde ja elu.“ Seda ütles ta ka Sõnast (Pühakirjast): „Pühitse neid oma tõe sees, sest Sinu Sõna on tõde.“ Tõde ei saa muuta. Mitte see pole tõde, mida keegi tõeks peab, vaid mis ütleb Issand. Tema üteldused on leida Pühakirjas.

Duline tingimus.

Kristus pani aluse ristitogudusele. Tema oli kui niisuiwa, kes surres ja maapõue maetuna tõi esile uue elu. Teade tema lepitussurmaist, ärapäistmest väest ja armuannist, igavestest elust — oli see ewangeelium, rõõmusõnum, mis pidi kõlama kõiges maailmas, kõigile rahvastele. Jüingritele antud ülesanne kõlab Matteuse ewangeeliumi 28. peatükis kahes viimases salmis järgnevalt: „Seepärast minge ja tehke jüingriks kõik rahwas, neid ristides Isa, ja Poja ja Püüha Waimu nimel, ja neid õpetades pidama kõik, mis mina teile olen käskinud. Ja waata, ma olen teie juures igapäew maailma otsani.“

Markuse ewangeeliumis lisatakse juure: „Kes usub ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama;

mine loodi, mis tingib surma, ja kuidas ta uuesti ellu kutsutakse. Millise seletuse annab Pühakiri inimese olemuse kohta, sellise annab ka teadus. Loomulik, et eksaktne teadus ei saa kindlaks teha, mis minevikus toimus ja mis tulevikus toimub. Ta vaid finnitab tõiasja, et on olemas elujõud, mis on välispool looduse teadusi. Jumala Sõna on aga ilmutanud põhjuste põhjused.

Rahjuks kõik kristlik maailm ei ole Pühakirja järjekindlusest kinni pidanud. Inimesed on walinud ja teinud endale sellise maailmawaate, mis neile on meeldinud. Inimene püüab tõest kõrwale hoida, sest tõde teda kuidagi rohkem kohustab. Nii on olemas õpetusi, kus on igajugused mõisted läbi-segi. Mõiteks räägitakse piibli sõnadega liha ülestõusmisest ja sealsamas räägitakse oma sõnadega, kuidas hing läheb kobe pärast surma taewasse ja laulab hosianna. Piibel räägib, et kui Kristus tuleb, siis äratatakse surmud üles; kuidas mõib siis omast peast rääkida, et hing läheb juba enne taewasse kui Kristus tuleb! Piibel räägib, et surmud on hauras ja tõuswad üles, kuidas mõib siis

aga kes ei usu, teda peab hulla mõistatama.“ Ewangeeliumi kuulamine ükfi weel ei päästa; seda peab uskuma ja end lastma ristida. Uskuma tähendab seda tõeks pidama, mis Issand räägib oma Sõnas ja oma elu selle järele lastma kujundada taewalikkuks põhinnõtetele vastawalt.

Ristimine peab järgnema usule ja ümberpöör-misele. Jumala sõna näitab ristimise eeltingi-museks tõsiit ümberpöörmist patuelust ja usku Ennistegija lunastustõõsse. Kui Jeesuse tule-misele teewalmistaja — Ristija Johannes — kõmnes jutlustas, siis ta nõudis neilt, et nad pi-did parandama meelt ja jätma maha ülekohtuse elu. Need „said temast ristitud Jordanis, kes oma patud illes tunnistasid.“

Kõlipühil, kui Püüha Waim wälja walati, Petrus pidas kõllutuluud hulladele wägewa jut-luse. Ta näitas prohwetisõna põhjal, et Kristus pidi tulema ja see, kelle juudid löid risti, on töö-tatud Messias. Oma jüüid tundes, hüüdsid ku-lajad: „Mehed, wennad, mis peame meie tegema?“ Aga Petrus ütles nende wastu: „Parandage meelt ja igaiiks teie haast lastu end ristida Jee-suse Kristuse nime peale pattude andeksandmiseks ja siis peate teie Püüha Waimu anni saama.“

weel oma sõnadega räägida, et hing on rõõmus ihu-waewast pääsmise pärast; kui hingel on parem olla ükfi, miiks ta siis uuesti kehaga liidetakse! Säärane õpetus jätab warju ristiusu õpetuse — puhta elu, surmte ülestõusmise, Kristuse tagasi tuleku ja igawese elu, ning inimene muutub hoolimatuks ja hakkab lootma enese peale, nagu oleks igawene elu iseenesest. Hoolimatus on juba kord igawestest elust kõrwale wiinud, ja see wiib ka armusaamisest mõõda.

Lõpuks olgu weel nimetatud mõned mõisted hingest ja waimust. Harilikus mõttes mõeldakse h i n g e g a tundeelu — meeleliigutusi nagu rõõm, kurbus, wiha jne. ja w a i m u g a wõimeid mõtelda, mäletada, tahta jne. Piiblis öeldakse: „Aga Issand ise pühitsegu teid . . . ning waim, hing ja ihu jaagu hoitud laitnata meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemisest.“ 1. Tes. 5, 23. Piibli mõttes on h i n g elulifest kehast olenewad toimed, ja w a i m on Jumala poolt esile kutsutud toimed meie kehas s. o. Jumala Waim meie sees wõi Jumala Waimu mõju meie sees. . .

S. P.

Apostl. teod 2, 37, 38. Meeleparandus tähendab muundatud meelt, kus inimese mõttekäit ja töeks-pidamine enam ei jää endiseks, vaid see muudetakse Kristuse tahtmise järele ja vastavalt taevalliklusele põhimõtetele. Ristimine oli tähtis, kuid enne pidi siidima meelemuutus ja kurjuselt loobumine.

Teine oluline tingimus ristimiseks oli usk. „Kes usub, ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama.“ Esimene ristitogudus ja apostlid ei mõtelnud kedagi ristida, kellel polnud usku. Sellest leiamegi tabava näite Apostlite tegude raamatus 8. peatükis, alates 26. salmiga. Püha Waimu juhib evangelist Wilippuse teel Mooramaa kuninganna warawalitseja juure, kes tuleb Jeruusalemmast Jumalat kummardamast. Waimane loeb Piiblist ettakuulutatust Kristuse kannatusest, aga ei mõista selle tähendust. Wilippus seletab talle kirjakohta ja kuulutab armuõpetust Õnnistegijast. Jõudnud reisil wee juure, mooramees tahab end lasta ristida. Oma kõnes Wilippus oli jõudnud talle selgitada ristimise vajadust. Ehkki kuningamees avaldab soovi ristimiseks, tahab Wilippus weenduda, kas ta on ka walmis selleks. Ta esitab tähtsa küsimuse, millele wastates peab selguma, kas ristimine võib toimuda. Ja Wilippus ütles: „Kui ja usud kõigest siidamest, siis võib see siidida.“ Saatava wastuse saades Wilippus ristib mooramehe.

Selle looga näidatakse, et ristitawal pidi olema täielik teadmine jumalikust tõest ja et ta pidi astuma selle sammule usus. Kui Paulus jutlustas Korintuses, siis „Krispus, koguduse koja ülem, uskus Issandat kõige oma perega; ja palju Korintuse rahvast, kes teda kuulsid, uskufid, ja neid ristiti.“ Apostl. teod 18, 8.

Nii loeme ka teistest ristimise juhistest, kus selgub, et ristitava mehe usk oli eeltingimiseks ristimisele. Dr. Martin Luther väljendab seda õieti oma Suures Katekismuses (Walch X, lht. 127): „Kolmandaks, et meil on suur kasu ja

wägi ristimiseft, siis waadake, kes on see isik, kes saab selle kasu, mis ristimine annab. See on õeldud kõige kaunimalt ja selgemalt sõnadega: „Kes usub ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama.“ See on, usk isegi teeb inimese wääriliseks wastu wõtma õnnistust toowat jumaliku wett.“ Kirikuajaloolane Mosheim ütleb apostlikust ajast: „Weegi muu ei saanud ristitud kui ainult need, kes olid hooliga õpetatud usu peatõdedes ja kes andsid tõelise tunnistuse oma auks ja pühast meelusest.“ Kiriku ajalugu I, 2. osa lht. 270.

Ristimise õige tähendus.

Ristimus pole illytegi talitust, milles ei oleks suurt tähendust. Sga usulist talitust wõime siis õieti ja siidamest teha, kui mõistame selle tähendust. Milleks on ristimine? Mis on selle tähendus? Kas Jumal andis selle ainult mingisuguseks wormiks; wõi tahab ta meid selle läbi lasta teha heategu, õnnistuse teenimiseks? Piiblist loeme ristimise tähenduseft, millest selgub, kelle juures see võib toimuda. Nooma raamatus 6. peatükis 3—5. salmini kirjutab apostel: „Eks teie ei tea, et meie, mitu meid Kristusesse Jeesusesse on ristitud, tema surmasse oleme ristitud? Siis olame meie temaga maha maetud ristimise läbi surmasse, et õhlegu Kristus on illes äratatud surmast Issa au läbi, meie ka nõnda peame uues elus kaima. Sest kui meie oleme temaga istutatud tema surma jarnaduseks, siis peame meie ka tema illestõusmise jarnased olema.“

Ristimine kirjutab, nende salvide põhjal, ristitava wana elu mahamatmist ja uue wastu-wõtmist Kristuse illestõusmise wäes. Kristus suri ristil ja maeti maha; sellega lõppes tema wane elu. Ta äratati illes Issa wäes, et enam kunagi surra. Keda ristitakse, see peab sellega tõendama, et tema wana elu, õigem wana inimene oma patuse eluga on risti löödud ja maha maetud. Jeesus ei jäänud hauda, waid tuli wälja. Nii peab imberpöörnud inimesel algama uus elu, mis koostõlastatud Issanda tahtmisega ja sõnaga. Seda kirjutabki ristimine wäliselt, mida inimene elanud läbi seesmiselt oma Jumalaga. Ristimisele wõiwad ainult need minna, kes on loobunud endisest elust ja surnud maailmale ja asunud uuele teele, mis wiib igawesse ellu.

Selge ja tähtsa tähenduse ristimisele leiame Peetruse 1. raamatu 3. peatüki 21. salmis: „Selle wastutähendus ristimine teeb meid niuid ka õndsaks, ei mitte roojuse ärasaatmine liha pealt, waid hea siidametunnistuse töötamine Jumalale Jeesuse Kristuse illestõusmise läbi.“ Seni kui inimene käib patuteedel ja pole weel oja saanud päästwalt armust, ta siidametunnistus on kuri ja rifutud. Uuestisiinnil, mida Jumal teostab oma Waimu ja Sõna läbi, puhastatakse siidametunnistus elawat

Kristuse ristimine.

Sumalat õieti teenima; ta muudetakse heaks. Ristimine on selle muendatud jüdametunnistuse töötus Sumalale. Inimene astub ümberpöörmisel lepingusse Sumalaga: inimene töötab oma jüdame Issandale ja lubab kätta Kristuse järele; Sumal töötab olla talle Njaks ja teda kanda elus ja anda talle igavese elu. Sellise lepingu sõlmimisest ja wahetorra tekkimisest tunnistab inimene ristimises. See peab jündima ristitava poolt teadlikult ja usus.

Kas peab ristima lapsi?

Waadeldes ristimise eeltingimusi ja tähendust, nagu need avaldatud Piibakirjas, selgub, et ristitavad peavad olema teadlikud sellest talitusest ja toimima iseseiswalt ja oma tahtmisel. Wäetimatel lastel pole sellist seisukorda ja nende juures ei saa olla juttu ristitavatele ette seatud nõuete täitmisest. Wäetid lapsed ei waja ümberpöörmist, nad ei oskagi jeda teha; neil pole usku, kui neid ristitakse; nende wanainimese ristilöömisest on mõttetu rääkida; pärast ristimist nad ei hakka elama uut — ülestõusnu — elu; nad ei tee Sumalaga hea jüdametunnistuse töötust. Laps ei tea üldse, et teda ristatakse. See talitus ei märgi mingisugust muudatust tema elus. Selle järele oleks see mingisugune nõue Sumalast, kus inimene jääb passiivseks, isegi teadmatuks oma seisukorral. Matseid tehinguid ei tehta isikutega, kes ei oska mõelda ja pole wastutuswõimelised. Kuidas peaks Sumal jeda nõudma oma loodolawustelt?

Me ei leia Piiblist ühtegi tõendust, mis näitaks, et ristitavate seas oleksid olnud wäetimat lapsed. Meis kirjakohdades, kus on jutt perekondade ristimisest, näidatakse, et neile ka Sumala Sõna kuulutati ja et nad usklikuks said. (Apt. 18, 8; 16, 32—34). Kui usklikud emad töid oma lapsed Jeesuse juure, siis õnnistas ta neid ja ütles: „Laske lastesid minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste pärast on Sumala riik.“ Mark. 10, 14. Kristus ei käi neid ristida, et neid teha Sumala armust osalisteks. Laps ei ole seepärast weel pagan, kui ta on ristimata ja ristimine ei tee kedagi kristlaseks. Oleks see olnud nii, siis Kristus oleks käskinud neid ristida. Wanemate palwete, kaswatuise ja õige elu läbi peawad lapsed juhutama Kristuse juure, kellelega nad wõiwad teha seaduse, isiklikult, kui nad on selleks küllalt teadlikud.

Lasteristimine pole apostliku aja ega õinene ristilõuguduse sisesseade, waid hilisemast ajast pärit ja inimlik korraldus, millel pole Sumala Sõna aluseks. Seda tõendawad peaaegu kõik paremad protestandi ja ka katoliku kiriku usuteadlased ja kirikuajaloolased. Toon siinjuures mõned wäljavõtted. Kuulus kirikuajaloolane Dr. August Meander kirjutab oma Kirikuajaloos I anne, 3. oja lhf. 398 (1863. a.):

„Mugul ristiti ainult täiskaswanuid, sest oldi

harjunud ühendama ristimisest ja usku üksteisega. Meil pole mingit õigust pidada lasteristimisest apostlikuks seadluseks, ja ainult selle hilisem, apostlikule traditsioonile (suulisele õpetusele) tugewõu tunnus on selle oletuse tõestuseks. Trensäus (suri 202. a. p. Dr.) on õinene kirikuõpetlane, kelle juures leiame jälgi lasteristimisest.“ Edasi öeldakse Dr. M. Meanderi Dogmade ajaloo, wälja antud Dr. J. L. Jacobi poolt, lhf. 242: „Mugul ristiti täiskaswanuid; selle wastu ei räägi ka see, et hiljem oli üldiselt lewinud lasteristimine, sest isegi pärast jeda, kui lasteristimine oli tunnustatud apostlikuks seadluseks, jündis selle tarwitusele wõimne kiriklikus praktikas pikkamisi. Oleks see saanud alguse apostlikult mõjumõimult, siis ei saaks seletada, et selle heakskiitmine tuli nii hilja ja et weel kolmandal sajandil seisis selle wastu juur kirikuõpetlane (Tertullian).“ Dr. Schenkel tunnistab oma kuulsas teoses Bibel-Lexicon, V art. Ristimine lhf. 467: „Wäetimate laste ristimise peale apostlikul ajastul ei wõi mõelda. . . Alles hilisem dogmaline juunõuõpetus wõeti abiks. Milgi tingimisel ei wõi lasteristimise käsku otsida apostlite wõi Kristuse juures.“ Edasi loeme iseloomustawa tõenduse teisest autoriteetsest raamatust: „See on tõsi, et pole kindlat lasteristimise ja pühapäewapidamise käsku.“ Episc. methodist. teol. compend. lhf. 180.

Et see polnud apostlik seadlus, siis waieldi selle wajaduse üle kaua aega. Eriti seisis selle wastu idamaa kirik. Nii loeme raamatus „Kiriklik arheoloogia“, J. S. Rheinwald, lhf. 313: „Lasteristimine, millest leiame jälgi teise sajandi keskkel, muutus tüliküsimuseks selle sajandi lõpu poole Gel-Mafrika kogudustes.“ Dr. Karl Heussi seletab oma „Kirikuajaloo kompendiumis“ § 33 g: „Õiegi kristlõudes perekondades jündinud laste juures jäi täiskaswanute ristimine kombeks kauaks ajaks. . . Muendast sajandist peale pääsis lasteristimine pikkamisi wõidule.“

Uuemaja protestantlik tunnustatud usuteadlane mõtab kõiku kirikus õinewad õpetused järgne wates sõnades: „Palju, mis me peame, nagu pühapäew, pühad, apostlik usutunnistus, lasteristimine, leeritamine, — need olulised peapunktid meie kiriku elus — neid me pole saanud Uuest Testamendist, waid kiriku juunõu teadetest.“ Prof. Beychlag, Katholizismus, lhf. 51—52.

Wiimase sajandi kuulus kirikuajaloolane, Karl Gase, näitab oma kuulsas teoses „Protestantliku poleemika käsiraamatus“ lasteristimise puudulikkusest järgnevalt: „Üks oja katolitsismi (katoliku usku) protestantlikus kirikus on lasteristimine, mis pidawat põhjustama, katoliku kirikult ülewõetud arwamuse põhjal, otsekohe uuestijünni. Luther ütles Katekismuses otustawa sõna: „Ristimine ilma usuta jääb mõjuta märgiks. Aga kuidas on see usk wõimalik imikus? . . . Luther tundis juba

Küllaldaselt, et siin peitub midagi halba, tema põhimõttele võõrast." Edasi jatkab ta sama raamatu 348 lül.: „Siiski peab avalikult tunnustama, et laste ristimine, kui sakrament, mis põhjustab otseste uuestsiimni ilma usuta, see on üks omaaiguse tegusid, ja wanalutherlik dogmatik, mõtlemata sellele kurjale tunnusemärgile, wõttis endale isegi scholastilise (kassaja) wormeli (õpetuslause), et lapsed sünnivad ristimises alati uuesti, kuna nad ei lükkawat ette jumapatu riwi Piha Waimu tegevusele.“

Lasteristimine, mis tekkis hilisematel sajanditel, sai oma alguse õpetusest, mis piiridis tõendada, et ristimisel olawat kalapärane, isegi nõiduslik mõju lastele ja puhastawat teda pärispatust. Meander ütleb: „Kuna mõte sakramentide nõiduslikust mõjust ifka enam wõidule pääsis, siis järgnes sellest õpetus, et tingimata on waja lapsi ristida.“ Kirikuajalugu I a. 3 j. lül. 401: „Seusilijab juure oma kompendiumis lül. 71: „Kuigi waade maagilisest sakramentaalset mõjust, foodustas lasteristimise esilekõlmimist, täiskaswanute ristimine jäi siiski kristlikul wanaajal reeglisk.“

Piibel nõuab ristitawalt isikliku usku ja ümberpöörmist, kusjuures ei aita waderite usk lapse eest. See pole maffew Numala ees, kui üks annab lootuse teise eest. Ristimine üksi ilma isikliku usuta ei tee kedagi õndsaks. Ristimata lapsed ei lähe hukka, kui nende wanemad on jumalakarilikud ja kaswatawad neid Kristusele. 1. Kor. 7. 14. Suuremaks kaswades ja otustamisajasse jõudes peab laps ise end pühendamata Issandale ja end lastina ristida usuristimisega. Kui ta ei tee seda, siis ta ei järgi Piibli õpetusele ega täida Kristuse käsku. Paljud, tugeses sellele, et nad lapsena ristitud ja sellega ristitumised, jätawad hooletusse ümberpöörmise ja tõise kristliku elu. Nad petawad end walelootustega. Sellega on lapsena ristimine saanud kahjulikuks neile.

Ristimiswiisid.

Pühakiri tunneb ainult üht ristimiswiisi: ristitawa wee alla wajutamist. Selle sõna tähendus greeka ja ladina keeles, kust ta saanud alguse, näitab sedasama. Martin Luther ütleb seepärast õigusega, Teosed (Erlangen) XXI a. lül. 229: „Ristimine nimetatakse greeka keeles „baptismus“, ladina keeles merfio, s. o. kui midagi wee alla heidetakse, mis teda hoopis katab.“ Kui Wilippus ristis mooramehe, siis „nad astusid mõlemad maha wette.“ Johannes ristis Jordanis, s. o. Jordani jõe woogudes, mitte kaldal wett pea peale raputamisega. Jeesus tuli pärast ristimist weest wälja. Matt. 3, 6. 16. Johannese ewangeeliumis 3.

peatükis 23. salmis loeme: „Kga Johannes ristis ka Ninonis, ligi Salimit, et seal oli palju wett, ja sinna tuli rahwas, ja neid ristiti.“ Milleks oleks olnud Johannesel waja otfida ristimiseks koht, kus oli palju wett, kui ta seda oleks wõinud teha pealeriputamisel wäheste weega? Palju wett oli waja selleks, et inimesi ristida wee alla wajutamisega.

Piibiliku ristimise tähendus ja wõrdluskujud tõendawad sedasama. Paulus nimetab ristimist mahamatmises. Kedaagi ei maeta maha sellega, kui talle riputatakse otfaetsele wõi pähe natuke mulda. Matmisel katab muld terve keha; samuti peab weel katma ristitawa, mis tähendab tema wanainimese mahamatmist. (Kolof. 2, 12). Tiituse raamatu 3. peatükis 5. salmis nimetatakse ristimist „uuestsiündimise-pesemiseks“. Keegi ei nimeta pesemiseks paari weetilga pealeriputamist, waid terve keha märjakstegemist, weega ülalalamist. See wõib toimuda ainult wee alla wajutamisel.

Ujalugu näitab selgesti, et esimesed kristlased ristisid wee alla wajutamisega ja et wee pealeriputamine wõi walamine tuli palju hiljem. Uspuhastaja S. Kalwin ütleb oma kommentaaris Johannese ewang. 3, 23. juure: „Neist sõnust Joh. 3, 23. wõime mõista, et Johannese ja Kristuse ristimise juures toimus see terve keha wee alla wajutamise läbi.“ Kirikuajaloolane Meander ütleb selgelt: „Mis puutub ristimise wormisse, siis jündis see wastawalt algkorraldusele ja tähendusele wee alla wajutamise läbi, märgiks kõikelaüstawa Piha Waimuse wajutamise kohta.“ „Kirikuajalugu“ I. a., 3. osa, lül. 397. (1863. a.). Seusil kirikuajaloo kompendiumis § 86 t loeme: „Läänes (mitte idas!) asendati piffamisi alates kolmeteistkümnenda sajandist wee alla wajutamise ristimiswiis pealeriputamise wiisiga.“ Ujalugu näitab, et ristimine wee peale riputamisega on tunginud palju sajandeid pärast apostlite aega ristiusku, See on puhtinimlik korraldus, millel pole midagi ühist Piibli õpetusega. Katoliku kiriku pärandusena on protestantlikud kogudused selle üle wõtnud.

Ngaiiks, kes ütleb olemat Pühakirja oma usu juhtnõuiks, peab järgima ta õpetusele. Keegi ei peaks otfima endale pääsmist inimlikkudes korraldustes. Lasteristimisele ja pealeriputamiswiisile ei leidu Piiblis ühtegi alust; Pühakiri tunneb ainult uhuristimist wee alla wajutamisega. Sigem on wõtta wastu Kristuse selge õpetus ja leida pääsmine, kui otfida endale rahuldust inimõpetustes. Jeesus ise ütleb: „Seepärast igaiiks, kes neid minu sõnu kuulab ja teeb nende järele, teda pean mina ihe mõistliku mehe sarnaseks, kes oma kaja kalju peale on ehitanud.“

G. R.

Elus on vajalik

ÕIGE TOON

Nii, see oli meie esimene katse laulda duetti. Ei ole nii kerge, eks ole? Milles seisab siis see raskus? Et mitte hakata laulma teise häält, eks? On alaline jõuproov esimene ja teise häälte vahel — kes on kindlam oma viisis, või kes lasseb end teisest kaasa tõmmata. See on ju eesmärk, kui teine hääl nii lähedal kõrvu kostab! Kuid ei tohi jääda kuulama teise häält, vaid tuleb mõelda oma häältest. Tuleb ka palju harjutada, et olla oma häältes kindel ja juuta koos laulda.

Teate, see on ka elus hea, kui suudetakse oma häält pidada, teha teine millist häält tahes. Kui teie kaasinimene mõtab ära või hoopis teine tooni, siis on teil õige raske pidada oma loomulikku, rahulikku tooni. Sujuvalt, te kuullete ägedat sõnavahetust kõrvalkaast. Kui riieldakse ühel toonil, siis kostab ühtlugu lõikava hääl; kui see aga on nii ütelda kahel häälte, siis on üks hääl karjuv ja teine rahulik, ja lõpuks on kuulda, kuidas rahulik hääl teise võidab ja selle ka rahulikuks muudab.

Mis te õpite laulutunnis häälte kindlusest, lähed ka elus tarmis, et oma tooni hoida, kui teise toon teid häirib, ja kui te oma kaasinimestega toime tulete, et nende vihvase häälte kõrvale toote kuuldamale sõbraliku häälte, siis see teeb teid kõiges tugevamaks.

Ütlege, miks siis õieti lauldakse kahel häälte? Kas selleks, et kõlab ilusamini? Kindlasti selle pärast, et suuremat mõju esile tõsta. Nagu orkestris mitmesugused instrumendid aitavad väljendada meeleolu, nii on ka kooris häälte meeleolu väljendamiseks. Me võime kuulda kuidas mitmesugused häälte ja viisid seguvad, üks kõlab rõõmsalt ja võidukindlalt, kuna teine tundub hünge ja täis mõtlusvõime. Seega saab inimese hing ja tema hingeelu paremini väljendatud.

Õpetame näiteks laulu: „Müürid lahenum on tulnud“. Mida väljendab selle viis? Õige hõiskavalt elurõõmu. Kui aga teist häält ühki laulda, siis on tunne, et ta kõlab kurvalt ja hädalikelt. Tundub nii, et see, kes laulab teist häält, tahab teist rõõmu meele tuletada jeda, kui kadum on õitsev, või kui paljud sel ajal kui teised hõiskavad, lamavad haigewoodil või on suures mures ning

leinas ja piirates silmil vaatavad õitsevasse maailma. Kui mõlemad häälte laulavad koos, siis kõlab laul rõõmus ja kindel, kusjuures tagasihoidlikult kostab haletus, et mitte kõigil ei ole mai, ja säärane kõine hääl pühitseb alles õieti rõõmu.

Te näete siis, et teine hääl ei ole mitte ainult esimese häälte abilise, kes vähe hüngevalt laulab, et viis kaunimalt kuuldamale tuleks, vaid tal on hoopis isikuline ülesanne, võib-olla isegi suurem ja ilmem ülesanne: ta kutsub esile kõige tõepärasema olu, ta tuletab mõndagi meele, mis inimene unustanud ja jätnud tähele panemata, kui teda on haaranud mingi muu meeleliigutus.

Ma mõtlen siinjuures inimese elu. Ka siin on inimesi, kes nagu üteldakse mängivad esimest viiulit või laulavad esimest häält, kuigi peatšid endale mõtuna teise häälte. Sgas majas, igas elukohes, igal pool on see nii. Sa on palju neid, kes on õnnatud, et nad ei etenda kandvamat osa, vaid peavad olema tagaplaanil ja tegema lihtsamat tööd. Nad peatšid alati mõtlema sellest, et teinegi hääl võib väljendada lõpmata palju, mille esimese hääl peab välja jätma — ta toob esile selle kõige ilusama ja õnnema. Nii võib ka inimene alamal ja vähemal kohal olles, või kui temast esimese või ande tõttu vähem välja teha, siis oma elus ja tegevuses ilmutada väärikust ja juurust ning jeda täiendada ja teha, mis suured ja edukad juhtimamal kohal peavad jätma tähele panemata ja tegemata või teevad valesti.

Raske on tabada õiget tooni! Mõnel ei ole lihtsalt vajaliku kuulmist ja mõtab valesti. Kuid alati võib harjutuse ja tähelepanuga juure õppida. Nga kõik see, isegi esimese häälteabamine on alles algus häälte valitsemises. Palju tähtsam ja raskem on võtta õiget tooni läbi käies inimestega — õigel ajal õige toon, mis waigistab, selle asemel et vihvale ärritada, milles saab ka wiga laita nii, et see ei mõju haavatavalt ja jonnakalt. Siin peatš igaüks õppima häältevalitsemist. Sest uskumatult palju olemes elus õigest toonist.

8.

Elutee tähtised

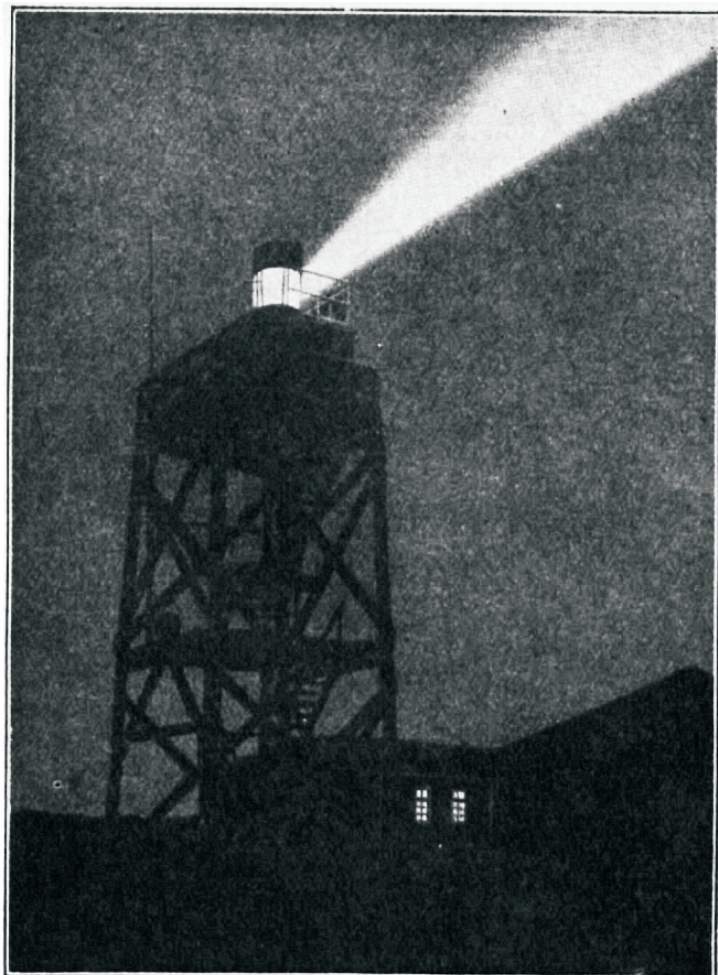
Kui juur tähendus on tuletornil kaptenile, kui ta kaugele ookeanilt jõites läheneb rannale, kuid ööpimeduses ei tea laeva täpset asukohta! Nädaohklikud kaljud ähvardavad laeva paremal ja vasemal käel. Kui juure rõõmuga ta terwitab esimest märgutuld keelet pimedust! Näeb ta teatavas kaugeuses veel teise ja kolmanda tule, siis ta weendub ikka enam, et jõidab õigel teel. Ainult märgutullede abil ta võib hoiduda weealustest kaljudest ja madalasse jõidumette jattumisejt. Kuigi õnnetus laewajõidul ähwardab ainult ajalikkü elu ja warandust, siiski ollakse väga ettevaatlik, et hoiduda õnnetusejt. Keegi ei mõtlegi, et need ettevaatusabinõud on üleaarused. Laewa juhtimine usaldatakse ka ainult wilunud ja jõiduteed tundjate hoole.

Kuid mis on ajalikkü elu ja wara wõrreldes igawesega? Kui wõrdlematu kallim on igawene elu! Seepärast peaks iga inimene tundma seda õiget jõiduteed, mis wiib igawesesse ellu.

Kuidas küll peaks muritama Jumalaist antud märgutulesid ja nende tähendust, et hoiduda ähwardavatest kaljudest elumerel ja jõida õnnelikult sadamasse. Kõik peakid põhjalikult tundma waimulikku merefaarti, milles täpselt märgitud kindel jõidusuund ja hoiatusmärgid, mis wajalikud jõidul sadamasse. See kaart on Pühakiri. Waenlane hoolitseb selle eest, et miljonid inimesed kaotawad silmist selle, mis on tähtsaim nüü siinseks kui ka igaweseks eluks. Pühakirja uurijaid peetakse rumalateks ja tagurlasteks. Eriti waadatakse wõõriti neid, kes uuriwad prohwetikuulutusi. Jumala sõnas aga loeme: „Ennui on see, kes loeb, ja need, kes kuulawad neid prohwetikuulutamise sõnu, ja peawad, mis sellesse on kirjutatud.“ 3ln. 1, 3.

Pühakiri wõrdleb prohwetikuulutust walguisega, mis walgustab meie eluteed. Kirjutatud on: „Ja meil on üks kindlam prohwetisõna, ja teie teete hästi, et teie seda tähele panete kui walguist, mis pimedas paigas paistab.“

Juba esimene rõõmusõnum Kristuse lihasse tuleku kohta anti prohwetikuulutuse näol. See oli esi-

mene tuletorn pimeduses, millesse saadan oli mäsfinud inimsoo. Selle walguise paistel tõi Nabel oma esimese ohwri usus ettetähenduseks Jumala Poja peale, keda oli töötatud jaata inimsoo päästjaks.

Nastasjadade jooksul Jumal ilmutas prohwetitele oma plaanis ettenähtud siindmüste käigu. Kristus seletas oma jäingritele prohwetikuulutusi, walgustades seega nende usuteed.

Jga usklik peaks tundma kõiki prohwetlikke tuletorne, peale ühe, wiimse, mille Jumal on jätnud oma teada, see on päew, tund ja aasta, millal me jõuame sadamasse, j. t. aeg, millal Kristus tuleb. (Mat. 24, 36.). Kuid iga teine tuletorn, mille walguise esilekerkimist me märkame, kinnitab meie usku, et me läheneame eesmärgile.

Merel üteldakse sadamasse jõudmise aja kohta: Kui ei ole udu, madalikkü ja laewal on harilik kiirus, siis . . . Kui aga tiheneb udu, siis wähendatakse kiirus ja sadamasse jõudmine wiibib. Wõõdudes tuletornist tekib küsimus: Kas see oli wiimne? Kui palju tuleb veel? Wõõdutakse wiimsejt, siis seatakse end walnis laewalt lahkimiseks. Nüü on ka sadamasse jõudmisega ajamerel. Oleneb sellest, millise kiirusega saawutatakse eesmärk. „Ja sedasama kuningriigi arnuõpetust (j. o. nagu Kristus õpetas), peab kuulutatama kõiges maailmas, ja siis tuleb ots.“ Mat. 24, 14.

—Uurigen hoolega kindlat prohwetlikku sõna. Pange tähele kõik tuletornid ajamerel, millest möödume.

6.

Head kombed

Me kõik armastame oma õpetajannat. Tal on ilusad sinised silmad ja tumedad juuksed, ta on alati lahke ja avitusvalmis. Ma tahaksin meeleldi kasvada tema sarnaseks. Ma ei mõista nüüd veel kõiki kombeid nii kui tema, sest olen alles üheteistkümne aastane, aga ma tahan olla tähelepanelik temale järgides, niipalju kui suudan. Olen kogu kooliaasta jooksul kirjutanud oma märkmikku põhimõtteid, mis olen kuulnud temalt. Mõned neist on järgmised:

On alati viisakas teretada, keda kohtame, kui oleme tuttavad.

Helistades kellelegi telefonil, me ei pea unustama esiteks teretada.

Ärge astuge ühtegi ruumi, ilma enne uksele koputamata.

Käies tänaval ärge sööge midagi, olgu see ükskõik milline maiustus. Sama nõue on maksev, kui läheme mõne sõbra või tuttava juure.

Ärge puhastage küünealuseid ega lõigake küüni avalikus kohas ega seltskonnas.

Tänavale minnes ärge olge hooletud riietes.

Istudes peame end hoidma sirgel, samuti ei pea me toetuma lauale küünarnukkidega.

Noored peavad alati tõusma üles kui keegi vanematest tuppa astub, iseäranis siis, kui need on külalised.

Kui lapsed räägivad võorastele oma vanemate üle, siis nimetagu nad neid alati „minu isa“ ja „minu ema“.

Ärge jutustage ega naerge valjusti tänaval ega kusagil avalikus kohas.

Ärge sööge kiirustades.

Süües ärge häälitsege huultega.

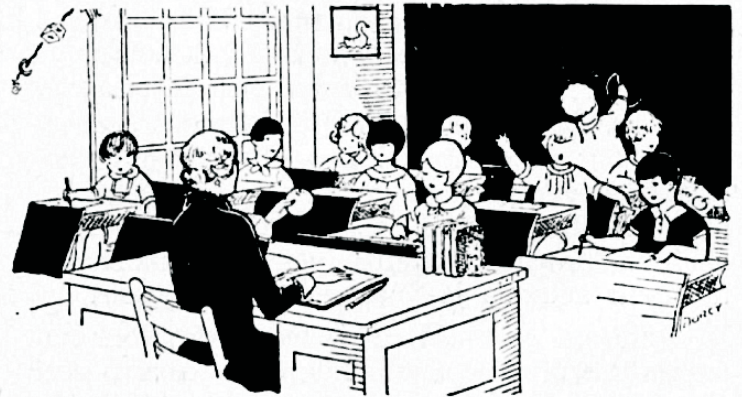
Laua juures ärge kõlistage nuga ja kahvlit vastamisi.

Klaasi, millest olete joonud, ärge asetage esemele, kuhu see võiks tekitada pleki.

Ärge rääkige palju laua juures.

Rõõmsad sõnad ja mõtted edendavad seedimist ja kosutavad keha.

H.

Kasvu mõõtmised

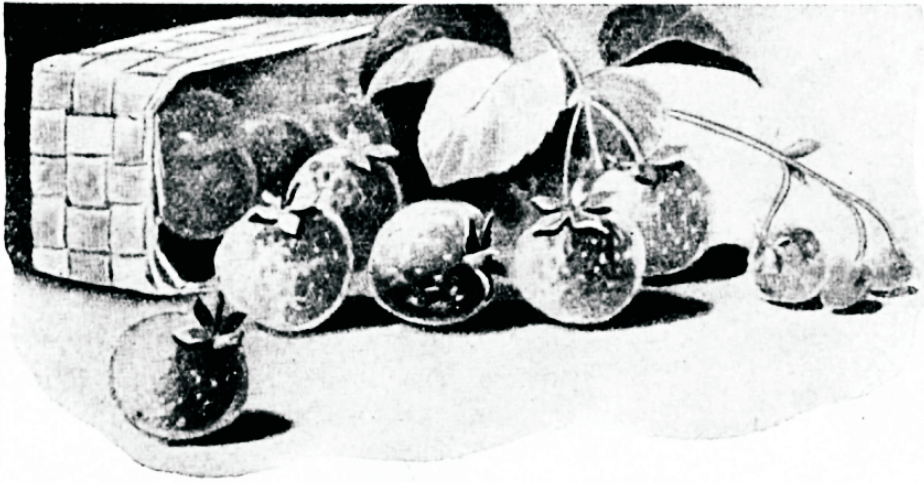
Lastele meeldib, et neid mõõdetakse ja kaalutakse. See rõõmustab ka vanemaid, kui näevad, kuidas nende lapsed edukalt kasvavad. Lapsed ise ootavad kannatamatult, millal annaksid välja täisea mõõdu ja kaalu. Loomulikult laps peab kasvama ja selle üle rõõmustada on õige.

Siinjuures peame aga tuletama meele, et meil tuleb kasvada ka seesmiselt, iseloomult, ja see on veel tähtsam kui kehaliselt kasvada. Peame alati endalt küsima, kas minu seesmine „mina“ peab sammu välise kasvamisega. Seda tähele panna ja mõõta on tähtsam kui keha mõõtmine ja kaalumine.

Kuigi te ei saa seda kasvamist mõõta mõne mõõdupuuga, ega kaaluda kaaludel, siiski on olemas abinõusid, mis näitavad meie seesmist olukorda. Mõõtke ja kaaluge end

küsimuste abil, nii kui: Olen ma muutunud sõbralikumaks teiste vastu, kui olin nädal paar tagasi? Kas ma olen muutunud järeleandlikumaks? Kas ma nüüd virisen vähem ja olen mossis harvemalt kui endistel aegadel? Kas ma nüüd alati kuulen sõna, kui ema käseb mind midagi teha? Kas õpin nüüd oma ülesandeid paremini kui möödunud aastal? Kas avitan oma väiksemaid õdesid-vendi tahtlikumalt kui enne? Kas jõuan alati õigeks ajaks kooli, või hilinen samuti kui ennegi?

Sääraseid küsimusi laiaksime veel palju, mis kõik võivad näidata, kas olete kasvanud seesmuselt. Pidage alati meeles, et kui mõõdate end niisuguste küsimustega ja vastate neile alati jaatavalt, siis teie tublidus kasvab iga päevaga. Kui seesmusega on asjad korras, siis on süda rahul, meel hea ja keha kasvab ka jõudsamalt.

Marjad ja puuvili kosutavad tervist

Paljud ei tea wahet kunstlikult valmistatud suhkru ja puuviljas leiduva suhkrusisalduse wahel. Nad kiiwivad jagedasti inestunult: Kui suhkur on kasulik kehale, miks siis arstid jagedasti hoiatavad shokolaadi ja teiste suhkrusisaldavate maiustuste eest?

On suur wahet, kas me rahuldame oma suhkrutarwidust puuviljas leiduwate suhkrusisaldustega, wõi suhkruga, mis on wabriku toode. Puuviljasuhkur sisaldab mineraalaineid ja toitesoolasid, kuna kunstlikult valmistatud suhkrus need ained puuduvad. Need toitesoolad, mis suhkrumaeris ja teised taimed, millest suhkur valmistatakse, mullast jaawad, lähewad suhkruwabrikus kaduma. Need soolad on meie kehale suurima tähtsusega. Neha wajab neid kondikawa ülesehitamiseks.

Inimese luustikus leidub kolm neljandikku aja nende kaalust niisuguseid toitesoolasid, ja meie keha wajab neid weel mitmesuguste teiste ülesannete jaoks. Ilma raudsisaldawate olisteta ei saa olla werd; ilma lupja- ja kaalisooladeta pole wõimalik lihaste pingutus; ilma wosworihappeta ei te-

gutse närwisiisteen ega ole elu üldse. Kunstlikult valmistatud suhkur ei wasta ühelegi neist nõudest, sest temas puuduvad need ained.

Suhkrutoost wõetud suhkur ei ehita üles ainult luuosa ega hoi ühtki hammast kõdumise eest. Loomad, keda toidetakse toidainetega, kus puuduvad toitesoolad, surewad isegi kiiremalt, kui need, kes nälgiwad täielikult. Lapsi, kelle suhkrutarwidust piiratakse rahuldada ainult suhkrutoost, ei toideta dieti. Walimised puuvili ja marjad sisaldawad palju suhkrut, kuna kunstlikult valmistatud suhkur on toitesooladewaejemaid toiduaineid. Mitte ühtki toitesoolade hulk ei mõju toidust meie kehale, waid toitesoolade õige koosseis on iseäranis tähtis. Selles suhtes puuvili ületab isegi piima, mis on parim toidaine. Piim sisaldab kõik ülesehitamiseks ja liikumapanemiseks tarwilised ained, iseäranis need, mis wajalikud kondikawale, jüstki piimas on liig wahet rauda, mis on ka kehale ainult wajadus. Seda puudust ei saa täita isegi leiwaga (iseäranis weel saia), küll aga puuviljaga. Dr. W. S.

Igapäevane tervishoid

Inimese tervise jäilitamiseks on wajaline, et keha piisiks diinaamilises tasakaalus. Kui ta aga kehtwast kulutab rohkem energiat kui juurewool lubab, siis on tulemuseks mitte ainult mahawõtmine kaalus, waid ka jõu ja wõimete kahanemine ning lõppeks järgnewad haigus ja surm.

On tõsiasi, et inimene wõib oma eluwiisiga niisugasti keha ehitusainete wastuwõtmisel kui ka lagunemise eritamisel oma tervist arendada wõi kahjustada.

Wastuwõtuorganid

on nina ja kopsud õhutoidu wastuwõtmiseks; suu, magu ja sooled wõtawad wastu toitu.

Inimene peaks hoolitsema, et jisskehingataw õht oleks puhast ja hapnikurikas. Toidu wastuwõtuorganid peaksid alati olema wõimelised oma

ülesandeks keha heaoluks. Siia kuuluvad esiteks terved hambad. Wähemalt kord aastas lastagu hambaarstil juurkoobas läbi waadata. Korralik juurharimine, hambaharja tarwitamine ja õige hammaste tarwitamine hoiawad enamasti loomulikud hambad kuni wanaduseni. Õhtlikuks muutunud hambad tehakse plombeerimise abil jälle tarwitatavaks; hammaste wäljatõmbamine ei ole soovitatav. Mõned tõsijamad haigused, näit. liikumata ja neerupõletik, tekivad sageli lagunemise hammaste pärast. Sama wõib juhtuda ka haigete kurgumandlite läbi. Toimitakse hästi, kui pöördakse tähelepanu ka neile organeile. Laste juures peawad seda tegema endastmõistetawalt wanemad.

Magu saab täita oma kohustusi ainult siis, kui temasse juhitud toit on küllaldaselt peenendatud;

tal pole ju hambaid, seepärast peenedamistöö peab toimuma juba juus. Need, kel pole hambaid või on nende tarvitamine takistatud, peavad rahulduma pudrutaolise ja vedela toiduga. Nüümine edendab hamunaste tervist ja jülje eritamist, mis on vajaline tähtsijaldavate toitude seedimiseks. Oja toidu seedimine toimub maomahla abil maos. Selle mahla mõju väheneb, kui söömise ajal juuakse, eriti midagi külma. On selge, et lahjendatud maomahl on vähem mõjuvaim kui lahjendamata. Liig külma või liig kuuma, raskesti seeditava või seeditamatu toidu tarvitamine võib ajale kutsuda raskeid maorikkeid, ka maopaisleid, nii et inimese toitumine on juuresti halvatud.

Misjama nagu me eelistame värsket õhku hingamiseks, nii peab olema ettevaatlikud ka oma toiduvalikust. Tänapäev peetakse inimest kõige-sööjaks, me teame aga, et ajamehed inimesed olid taimetoitlased. Paljude haiguste pärast keelatakse tänapäev arstide poolt osaliselt või täiesti lihatoidu tarvitamine. Taimetoitlase eluviisi vastu ei saa teaduslikult väelda. Küsimus ei seis mitte selles, kas liha või mitte liha, vaid kas valgud või mitte valgud. Meie organism vajab kindlasti igapäev valke, kuigi mitte sel määral, nagu neid tarvitati varem. Kehtimiselt piisab päevas toidunormis 1 gr. valguhulgast 1 kg. kehakaalu. Selle valguhulga inimene võib saada taimetoidust. Taimedest on valgurikkad kaunviljad ja teraviljad. Soovib keegi teisi valguallikaid, siis ta leiab neid pehmes juustus või munades, ilma et neile tarvitaks lisandada liha.

Palju on räägitud taimetoidu raskesti seeditavusest, seejuures aga on täiesti tähele panemata jäetud, et toidu valmistamisviis etendab olulist osa. Urvestades seda, et nüüdisajal laiem ringkond tunneb vitamiine ja üsna mitmesugust toortoitu, töötatakse toiduaineid ümber, muudetakse nad fergestifeeditavaks; need pole vastuvõetavad mitte ainult haigeile, vaid rahuldavad ka hellitatud maitset. Siin kohal olgu mainitud nisu-, kaera- ja linnasehelbed ning mitmesugused maitsevad kuivitud.

Mõned inimesed rikuvad mõtlematult oma seedeorgane ning teisi elutähtsaid organe, tarvitades kehvast kangest, ärritavaid mürtje, alkoholi ja tubakat.

Ka iseeneft head toiduained võivad mõjuda kahjulikult, kui neid antakse kehale liig rohkesti. Tavaliselt peaks piisama kolmeft jöögiajast päevas. Igaiüks peaks teadma, kuna ta on jöönud küllalt. Siline ja rikkalik öhtueine rikub öise une.

Eritusorganid

on neerud, sooled, nahk ja kopsud. Viimase kaudu jaadetakse välja kehas tekkinud jüsthapugaas. Neerud eritavad uriini, mis jüjaldab kehas seeditud aineosi, n.n. laguprodukte. Mürtjitatud toit (meest, liha) võimalikult rohke keedufoolaga koormab väga neerusi. Ka siin ilmneb, et hea tahe eluviisi kujundamises võib vältida haigusi.

Soolad heidavad välja seedimatud või raskestifeeditavad toiduosi. Süvoniiline kõhufüüsus on tavaline nähe, mida põhjustavad istuv eluviis ja liigne lihatoit. Sedalaadi kõhurike võib tokitada soolestahaigusi, eriti hämarroide ja pinnefoole põletikku.

Viimane eritusorgan on nahk. Tema kaudu erituvad veest, soolad ja ainevahetuse lõpp-produktid väiksemal määral. Nahal on veel teisi omadusi. Ta on kaitse- ja tundeorgan. Naha kaitsefunktsiooni keha tervise juhtes tunnustatakse uueal ajal üha rohkem. Seepärast peaks harrastatama jüstemaatilist naharavi. See toimub ka laiemais ringkondades, eriti juvafüüdel. Kõõljal rannal ja jõekaldail võib näha inimesi võtmas õhu- ja päikesevanne ning juplemas. See on väga rõõmustav nähtus. Selliste vannidega kujundatakse kehas aineid, mis on võimalised vältima mõnesuguseid haigusi.

Riietuse ja eluruumide tervishoid.

Talvefüüdel kahjuks ei saa hoolitjeda naharavi eest sel määral kui juvel. Hea tahte juures saab aga toostada mõndki. Riieus peaks olema pestav ning õhuke ja valgust läbilaskav. Riieusreformist on kirjutatud palju. Naiste riieust on juba edukalt uuendatud. On endastmõistetan, et selle küsimuse lahendamine ei saa rahuldada kõiki. Meeste riieus on aga maha jäänud, vajab reformi. Siinjuures ei peaks unustama, et enamist mitte-eurooplasi on riieatud teijiti, ning et varemait aegadel eurooplased kandisid teist riieust. Seega muudatus meeste ilikonnas poleks midagi ebatavalist. Tervitatan oleks aga ainult tõesti hügieeniline riieus.

Ka eluruum peab rahuldama tervishoiu nõudeid. Öhu- ja valgusvavaesese ruumi tuleb hoopis rutam arst ja teigi juur. Igaiüks tunneb tänapäeva korterihäda kõigi tema kurbade tulemustega. Me oleme veel üsna kaugel ideaaljest eesmärgist, mida on näidanud uuendajad.

Kõõl selgitused tervest eluviisist on rahva tervishoiu huvides tervitatanavad; jeda peab tegema aga piisavalt ning mitte piirduma ainult ükijühustega.

Dr. G. Meyer.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuiestee 14-a Tel. 309-41.

Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. Adv. K. Eesti Liidu väljaanne.

Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.